

IP OFFICE

Український національний офіс
інтелектуальної власності та інновацій

НЕОФІЦІЙНИЙ ПЕРЕКЛАД

**РІШЕННЯ
СУДУ ЄС**

**У СПРАВІ С 466/12,
ВІД 13 ЛЮТОГО 2014 РОКУ
(NILS SVENSSON)**

РІШЕННЯ СУДУ (ЧЕТВЕРТА ПАЛАТА)

13 ЛЮТОГО 2014 РОКУ (*)

(Звернення щодо ухвалення попереднього рішення - Наближення законодавства - Авторське право і суміжні права - Директива 2001/29/ЄС - Інформаційне суспільство - Гармонізація окремих аспектів авторського права і суміжних прав - Стаття 3(1) - Доведення до загального відома публіки - Значення - Інтернет-посилання ("клікабельні посилання"), що надають доступ до охоронюваних творів)

У СПРАВІ С 466/12

ЗВЕРНЕННЯ щодо ухвалення попереднього рішення відповідно до статті 267 ДФЄС від Svea hovrätt (Швеція), винесене рішенням від 18 вересня 2012 року, отримане Судом 18 жовтня 2012 року, в рамках провадження у справі

NILS SVENSSON,

STEN SJÖGREN,

MADELAINE SAHLMAN,

PIA GADD

ПРОТИ

RETRIEVER SVERIGE AB,

СУД (ЧЕТВЕРТА ПАЛАТА),

у складі: Bay Larsen (голова палати), M. Safjan, J. Malenovský (доповідач), A. Prechal and S. Rodin (судді),
Генеральний адвокат: E. Sharpston,
Секретар: C. Strömholm, Адміністратор,

беручи до уваги письмову процедуру та внаслідок слухання, що відбулось 7 листопада 2013 року,
розглянувши зауваження, подані від імені:

- пана Svensson, пана Sjögren та пані Sahlman, в особі O. Wilöf, адвокатом об'єднання,
- пані Gadd, в особі R. Gómez Cabaleiro, адвокат та M. Wadsted, адвокат
- Retriever Sverige AB, в особі J. Åberg, M. Bruder та C. Rockström, адвокати,

- Уряду Франції, в особі D. Colas, F.-X. Bréchet and B. Beaupère-Manokha, що діють як Агенти
- Уряду Італії, в особі G. Palmieri, що діє як Агент, та в особі S. Fiorentino, державний адвокат,
- Уряду Сполученого Королівства, в особі J. Beeko, що діє як Агент, та в особі N. Saunders, адвокат,
- Європейської Комісії в особі J. Samnadda та J. Enegren, що діють як Агенти,

заслухавши Генерального адвоката, вирішив перейти до ухвалення рішення без надання Висновку,

РІШЕННЯ

1. Звернення щодо ухвалення попереднього рішення стосується тлумачення статті 3(1) Директиви 2001/29/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 22 травня 2001 року про гармонізацію окремих аспектів авторського права і суміжних прав в інформаційному суспільстві (ОJ 2001 L 167, с. 10).

2. Звернення було зроблено у провадженні між паном Svensson, паном Sjögren, пані Sahlman та пані Gadd, заявниками в основному провадженні, та Retriever Sverige AB ("Retriever Sverige") щодо компенсації, яка, як вони вважають, має бути виплачена їм за шкоду, якої вони зазнали в результаті розміщення на веб-сайті такої компанії клікабельних інтернет-посилань (гіперпосилань), що перенаправляють користувачів на прес публікації, авторські права на які належать заявникам.

ПРАВОВИЙ КОНТЕКСТ

Міжнародне право

Договір ВОІВ про авторське право

3. Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ) прийняла Договір ВОІВ про авторське право ("Договір ВОІВ про авторське право") у Женеві 20 грудня 1996 року. Він був схвалений від імені Європейського Співтовариства Рішенням Ради 2000/278/ЄС від 16 березня 2000 року (ОJ 2000 L 89, с. 6).

4. Стаття 1(4) Договору ВОІВ про авторське право передбачає, договірні

Сторони дотримуються Статей 1-21 і Додаткового розділу Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів, підписаної в Берні 9 вересня 1886 року (Паризький акт від 24 липня 1971 року), з поправками від 28 вересня 1979 року ("Бернська конвенція").

Бернська конвенція

5. Стаття 20 Бернської конвенції під назвою "Спеціальні угоди між країнами Союзу" говорить

'Уряду країн Союзу залишають за собою право вступати між собою в спеціальні угоди, коли ці угоди будуть надавати авторам більш широкі права, ніж встановлені цією Конвенцією, або будуть містити інші положення, які не суперечать цієї Конвенції. Положення діючих угод, що відповідають цим вимогам, залишаються такими, що підлягають застосуванню".

Законодавство Європейського Союзу

6. У пунктах 1, 4, 6, 7, 9 і 19 преамбули Директиви 2001/29 зазначено

"(1) Договір передбачає створення внутрішнього ринку та запровадження системи, що забезпечуватиме неспотворення конкуренції на внутрішньому ринку. Гармонізація законодавства держав-членів у сфері авторського права та суміжних прав сприяє досягненню цих цілей.

...

(4) Завдяки посиленню правової визначеності та забезпеченню високого рівня охорони інтелектуальної власності гармонізовані правові рамки авторського права і суміжних прав сприятимуть значним інвестиціям у творчість та інновації, у тому числі мережеву інфраструктуру, і, як наслідок, сприятимуть зростанню та підвищенню конкурентоспроможності європейської промисловості як у сфері надання контенту та інформаційних технологій, так і загалом у низці галузей промисловості та сфер культури. ...

...

(6) Без гармонізації на рівні Співтовариства законодавча діяльність на національному рівні, яка вже була ініційована в низці держав-членів для реагування на технологічні виклики, може призвести до суттєвих відмінностей в охороні та, як наслідок, до обмеження вільного руху продуктів і послуг, які включають права інтелектуальної власності або ґрунтуються на них, що призведе до

повторної фрагментації внутрішнього ринку та виникнення законодавчих суперечностей. Вплив таких законодавчих відмінностей та невизначеностей стане більш значущим з подальшим розвитком інформаційного суспільства, який вже суттєво збільшив транскордонне використання інтелектуальної власності. Темпи цього розвитку повинні і будуть надалі зростати. Суттєві правові відмінності та невизначеності в охороні можуть перешкоджати економії на масштабах нових продуктів і послуг, що включають об'єкти авторського права і суміжних прав.

(7) Таким чином, законодавчі рамки Співтовариства щодо охорони авторського права і суміжних прав також необхідно адаптувати та доповнити настільки, наскільки це необхідно для безперервного функціонування внутрішнього ринку. У зв'язку з цим ті національні положення щодо авторського права і суміжних прав, які значно відрізняються у різних державах-членах або спричиняють виникнення правових невизначеностей, що перешкоджають безперервному функціонуванню внутрішнього ринку та належному розвитку інформаційного суспільства в Європі, необхідно узгодити, а непослідовних національних реакцій на технологічні розробки необхідно уникати; при цьому відмінності, що не мають негативного впливу на функціонування внутрішнього ринку, не вимагають усунення або запобігання.

...

(9) Будь-яка гармонізація авторського права і суміжних прав повинна ґрунтуватися на високому рівні охорони, оскільки ці права мають вирішальне значення для інтелектуальної творчої діяльності. Їх охорона допомагає забезпечити підтримку та розвиток творчості в інтересах авторів, виконавців, виробників, споживачів, культури, промисловості та широкої громадськості. ...

(19) Особисті немайнові права правоволодільців необхідно реалізовувати відповідно до законодавства держав-членів і положень Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів, Договору ВОІВ про авторське право та Договору ВОІВ про виконання і фонограми. ...'

7. Стаття 3 Директиви 2001/29 передбачає:

'1. Держави-члени повинні надати авторам виключне право дозволяти

або забороняти будь-яке повідомлення до загального відома публіки їхніх творів за допомогою дротових чи бездротових засобів, у тому числі надання доступу публіці до їхніх творів у спосіб, за якого представники публіки можуть отримати доступ до таких творів з будь-якого місця і у будь-який час за їх власним вибором.

...

3. Права, передбачені параграфами 1 і 2, не вичерпуються будь-якою дією щодо повідомлення до загального відома публіки або надання доступу публіці, як це зазначено у цій статті".

СПІР В ОСНОВНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ТА ПИТАННЯ, ПЕРЕДАНІ НА ПОПЕРЕДНІЙ РОЗГЛЯД

8. Заявники в основному провадженні, всі журналісти, написали прес публікації, які були опубліковані в газеті Göteborgs-Posten та на веб-сайті Göteborgs-Posten. Retriever Sverige управляє веб-сайтом, який надає своїм клієнтам, відповідно до їхніх потреб, списки клікабельних інтернет-посилань на публікації, опубліковані іншими веб-сайтами. Сторони погодились, що такі публікації були у вільному доступі на сайті газети Göteborgs-Posten. На думку заявників в основному провадженні, якщо клієнт натискає на одне з таких посилань, для нього не є очевидним, що він був перенаправлений на інший сайт для того, щоб отримати доступ до роботи, яка його цікавить. На противагу цьому, згідно з Retriever Sverige, клієнту зрозуміло, що, коли він натискає на одне з таких посилань, його перенаправляють на інший сайт.

9. Заявники в основному провадженні подали позов проти Retriever Sverige до Stockholms tingsrätt (Стокгольмського окружного суду) з метою отримання компенсації на тій підставі, що ця компанія використала без їхнього дозволу певні їхні публікації, надавши на них інтерактивний доступ для своїх клієнтів.

10. Рішенням від 11 червня 2010 року Stockholms tingsrätt відхилив їхню заяву. Заявники в рамках основного провадження подали апеляцію на таке рішення до Svea hovrätt (Апеляційного суду Свеа).

11. У цьому суді заявники в основному провадженні стверджували, серед іншого, що Retriever Sverige порушив їхнє виключне право на інтерактивне

надання доступу їхніх творів публіці, оскільки в результаті послуг, пропонувані на його веб-сайті, клієнти Retriever Sverige отримали доступ до творів заявників.

12. Retriever Sverige стверджує на свій захист, що надання списків інтернет-посилань на твори, які доводяться до загального відома публіки на інших веб-сайтах, не є дією, яка може вплинути на авторське право на такі твори. Retriever Sverige також стверджує, що він не здійснював передачу жодного твору, що охороняється; його дії обмежувались вказівкою своїм клієнтам на веб-сайти, на яких можна знайти твори, що їх цікавлять.

13. За таких обставин Svea hovrätt вирішив призупинити провадження у справі та передати на розгляд Суду для ухвалення попереднього рішення наступні питання:

"(1) Якщо хтось, крім суб'єкта авторського права на певний твір, надає клікабельне посилання на твір на своєму веб-сайті, чи становить це доведення до загального відома публіки у значенні статті 3(1) Директиви [2001/29]?"

(2) Чи впливає на оцінку згідно з питанням 1 те, що твір, на який здійснюється посилання, знаходиться на веб-сайті в Інтернеті, доступ до якого може бути вільним для будь-кого без обмежень, або якщо доступ до нього якимось чином обмежений?"

(3) Чи слід при оцінці відповідно до питання 1 проводити різницю між випадком, коли твір після того, як користувач натиснув на посилання, відображається на іншому веб-сайті, і випадком, коли твір після того, як користувач натиснув на посилання, відображається таким чином, що створюється враження, ніби він з'являється на тому ж самому веб-сайті?"

(4) Чи може держава-член надати ширшу охорону виключному праву авторів, дозволивши доведенню до загального відома публіки охоплювати ширший спектр дій, ніж передбачено статтею 3(1) Директиви 2001/29?"

РОЗГЛЯД ПОСТАВЛЕНИХ ЗАПИТАНЬ

Перші три питання

14. У своїх перших трьох питаннях, які доцільно розглядати разом, суд, що

доцільно розглядати разом, суд, що звертається, запитує, по суті, чи слід тлумачити статтю 3(1) Директиви 2001/29 як таку, що розміщення на веб-сайті клікабельних посилань на твори, що охороняються, доступні на іншому веб-сайті є актом доведення до загального відома публіки, про який йдеться в цьому положенні, якщо на такому іншому веб-сайті відповідні твори є у вільному доступі.

15. У зв'язку з цим, зі статті 3(1) Директиви 2001/29 випливає, що кожен акт доведення твору до загального відома публіки повинен бути дозволений суб'єктом авторського права.

16. Таким чином, з цього положення випливає, що поняття доведення до загального відома публіки включає два кумулятивні критерії, а саме: "акт поширення" твору та поширення такого твору "публіці" (див. щодо цього справу С 607/11 *ITV Broadcasting and Others*[2013] ECR, пп. 21 та 31).

17. Що стосується першого з цих критеріїв, тобто наявності "акту поширення", то його слід тлумачити широко (див. щодо цього об'єднані справи С 403/08 та С 429/08 *Football Association Premier League and Others* [2011] ECR I 9083, п. 193), щоб забезпечити, зокрема, відповідно до пунктів 4 і 9 преамбули до Директиви 2001/29, високий рівень захисту прав суб'єктів авторських прав.

18. В обставинах цієї справи слід врахувати, що розміщення на веб-сайті клікабельних посилань на твори, що охороняються, які опубліковані без будь-яких обмежень доступу на іншому веб-сайті, надає користувачам першого веб-сайту прямий доступ до таких творів.

19. Як випливає зі статті 3(1) Директиви 2001/29, для того, щоб відбувся "акт поширення", достатньо, зокрема, щоб твір був в інтерактивному доступі для публіки таким чином, що особи, які утворюють таку публіку, могли отримати до нього доступ, незалежно від того, чи скористаються вони такою можливістю (див., за аналогією, справу С 306/05 *SGAE* [2006] ECR I 11519, п. 43).

20. Звідси випливає, що за обставин, подібних до тих, що склались у справі, яка розглядається, надання клікабельних посилань на твори, що охороняються має розглядатись як "інтерактивне надання доступу" і, отже, як "акт поширення" в розумінні такого положення.

21. Що стосується другого з вищезазначених критеріїв, тобто того, що твір, який охороняється, повинен бути фактично доведений до загального відома "публіки", то зі статті 3(1) Директиви 2001/29 випливає, що під терміном "публіка" в цьому положенні мається на увазі невизначена кількість потенційних отримувачів і, крім того, досить велика кількість осіб (SGAE, пп. 37 і 38, та *ITV Broadcasting and Others*, п. 32).

22. Акт поширення, наприклад, здійснений адміністратором веб-сайту за допомогою клікабельних посилань, спрямований на всіх потенційних користувачів веб-сайту, яким керує така особа, тобто на невизначену та досить велику кількість отримувачів.

23. За таких обставин слід вважати, що адміністратор здійснює доведення до загального відома публіки.

24. Тим не менш, згідно з усталеною судовою практикою, для того, щоб підпадати під поняття "доведення до загального відома публіки" у значенні статті 3(1) Директиви 2001/29, поширення, подібне до того, яке є предметом розгляду в основному провадженні, що стосується тих самих творів, подібних до тих, що охоплюються первісним поширенням, і створені, як і у випадку з первісним поширенням, в Інтернеті, а отже, тими ж технічними засобами, також повинні бути спрямовані на нову публіку, тобто на публіку, яка не була врахована суб'єктами авторських прав, коли вони давали дозвіл на первісне доведення до загального відома публіки (див., за аналогією, *SGAE*, пп. 40 та 42; рішення від 18 березня 2010 року у справі С 136/09 *Organismos Sillogikis Diacheirisis Dimiourgon Theatrikon kai Optikoakoustikon Ergon*, п. 38; та *ITV Broadcasting and Others*, п. 39).

25. В обставинах цієї справи слід зазначити, що надання інтерактивного доступу відповідним творам за допомогою клікабельного посилання, як, наприклад, в основному провадженні, не призводить до того, що такі твори будуть поширені новій публіці.

26. Публіка, на яку було спрямоване первісне поширення, складалась з усіх потенційних відвідувачів відповідного сайту, оскільки, з огляду на те, що доступ до творів на такому сайті не підлягав жодним обмежувальним заходам, усі користувачі Інтернету могли мати до них вільний доступ.

27. За таких обставин слід визнати, що якщо всі користувачі іншого сайту,

яким твори, про які йде мова, були поширені за допомогою клікабельного посилання могли отримати доступ до таких творів безпосередньо на сайті, на якому вони були спочатку поширені, без участі адміністратора такого іншого сайту, користувачі сайту, яким керував останній, повинні вважатись потенційними отримувачами первісного поширення і, отже, частиною публіки, яку брали до уваги суб'єкти авторських прав, коли вони давали дозвіл на первісне поширення.

28. Таким чином, оскільки немає нової публіки, дозвіл суб'єктів авторських прав не потрібен для доведення до загального відома публіки, як це було в основному провадженні.

29. Такий висновок не можна було б поставити під сумнів, якби суд, звертається, встановив, хоча це і не ясно з документів, що знаходяться в розпорядженні Суду, що коли користувачі Інтернету натискають на посилання, твір з'являється таким чином, що створюється враження, ніби він з'являється на сайті, на якому знаходиться таке посилання, тоді як насправді твір з'являється на іншому сайті.

30. Така додаткова обставина жодним чином не змінює висновку про те, що розміщення на сайті клікабельного посилання на твір, що охороняється, опублікований і знаходиться у вільному доступі на іншому сайті, призводить до того, що такий твір знаходиться в інтерактивному доступі для користувачів першого сайту і, отже, є доведенням до загального відома публіки. Однак, оскільки нової публіки немає, дозвіл суб'єктів авторських прав в будь-якому випадку не потрібен для такого доведення до загального відома публіки.

31. З іншого боку, якщо клікабельне посилання дозволяє користувачам сайту, на якому з'являється таке посилання, обійти обмеження, встановлені сайтом, на якому з'являється твір, що охороняється, з метою обмеження публічного доступу до такого твору тільки передплатниками останнього сайту, і посилання, відповідно, є втручанням, без якого такі користувачі не змогли б отримати доступ до творів, що передаються, всі такі користувачі повинні вважатись новою публікою, яку не взяли до уваги суб'єкти авторських прав, коли дозволяли первісне поширення, і, відповідно, дозвіл таких суб'єктів потрібен для такого доведення до загального відома публіки. Це стосується, зокрема, випадків, коли твір більше не є доступним для публіки на сайті, на якому він був спочатку поширений, або коли він

відтепер доступний на цьому сайті лише для обмеженого кола осіб, тоді як на іншому інтернет-сайті він доступний без дозволу суб'єктів авторських прав.

32. За таких обставин відповідь на перші три питання полягає в тому, що статтю 3(1) Директиви 2001/29 слід тлумачити як таку, що розміщення на веб-сайті клікабельних посилань на твори, які є у вільному доступі на іншому веб-сайті, не є актом доведення до загального відома публіки, як зазначено в цьому положенні.

Четверте питання

33. У своєму четвертому питанні суд, що звертається, запитує, по суті, чи слід тлумачити статтю 3(1) Директиви 2001/29 як таку, що виключає надання державою-членом ширшої охорони суб'єктам авторських прав, встановлюючи, що поняття доведення до загального відома публіки охоплює ширший спектр дій, ніж ті, що згадуються в цьому положенні.

34. У зв'язку з цим, зокрема, з пунктів 1, 6 та 7 преамбули Директиви 2001/29 впливає, що цілями Директиви є, серед іншого, усунення законодавчих розбіжностей та правової невизначеності, які існують у сфері захисту авторського права. Прийняття пропозиції про те, що держава-член може надати ширшу охорону суб'єктам авторських прав, встановивши, що поняття доведення до загального відома публіки також включає інші види діяльності, крім тих, що згадуються в статті 3(1) Директиви 2001/29, матиме наслідком створення законодавчих розбіжностей, а отже, для третіх сторін – правової невизначеності.

35. Отже, мета, яку переслідує Директива 2001/29, неминуче буде підірвана, якщо поняття доведення до загального відома публіки буде тлумачитись в різних державах-членах як таке, що включає ширший спектр дій, ніж ті, що згадуються в статті 3(1) цієї директиви.

36. Дійсно, пункт 7 преамбули Директиви вказує на те, що Директива не має на меті усунення або запобігання відмінностям, які не мають негативного впливу на функціонування внутрішнього ринку. Тим не менш, слід зазначити, що якщо державам-членам буде надана можливість встановити, що поняття доведення до загального відома публіки включає ширший спектр дій, ніж ті, що згадуються у статті 3(1) Директиви, це неминуче негативно вплине на функціонування внутрішнього ринку.

37. Звідси випливає, що статтю 3(1) Директиви 2001/29 не можна тлумачити як таку, що дозволяє державам-членам надавати ширшу охорону суб'єктам авторських прав, встановлюючи, що поняття доведення до загального відома публіки охоплює ширший спектр дій, ніж ті, що згадуються в цьому положенні.

38. На такий висновок не впливає той факт, що заявники в основному провадженні у своїх письмових зауваженнях підкреслили, що стаття 20 Бернської конвенції передбачає, що країни-підписанти можуть укласти між собою "спеціальні угоди" з метою надання суб'єктам авторських прав більш широких прав, ніж ті, що викладені в цій Конвенції.

39. У зв'язку з цим достатньо нагадати, що коли угода дозволяє, але не вимагає від держави-члена вжити заходів, які, як видається, суперечать законодавству Союзу, держава-член повинна утриматись від вжиття таких заходів (справа С 277/10 *Luksan* [2012] ECR, п. 62).

40. Оскільки мета Директиви 2001/29 неминуче буде підірвана, якщо поняття доведення до загального відома публіки буде тлумачитись як таке, що охоплює ширший спектр дій, ніж ті, що згадуються в статті 3(1) цієї директиви, держава-член повинна утриматись від здійснення права, наданого їй статтею 20 Бернської конвенції.

41. Отже, відповідь на четверте питання полягає в тому, що статтю 3(1) Директиви 2001/29 слід тлумачити як таку, що виключає надання державою-членом ширшої охорони суб'єктам авторських прав, встановлюючи, що поняття доведення до загального відома публіки охоплює ширший спектр дій, ніж ті, що згадуються в цьому положенні.

ВИТРАТИ

42. Оскільки це провадження є для сторін основного провадження етапом у справі, що розглядається національним судом, рішення про витрати ухвалює цей суд. Витрати, понесені у зв'язку з поданням зауважень до Суду, крім витрат цих сторін, не підлягають відшкодуванню.

ВИХОДЯЧИ З ЦЬОГО, СУД (ЧЕТВЕРТА ПАЛАТА)
ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Стаття 3(1) Директиви 2001/29/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 22 травня 2001 року про гармонізацію окремих аспектів авторського права і суміжних прав в інформаційному суспільстві має тлумачитись як така, що розміщення на веб-сайті клікабельних посилань на твори, які є у вільному доступі на іншому веб-сайті, не є "актом доведення до загального відома публіки", як зазначено в цьому положенні.
2. Стаття 3(1) Директиви 2001/29 повинна тлумачитись як така, що виключає надання державою-членом ширшої охорони суб'єктам авторських прав, встановлюючи, що поняття доведення до загального відома публіки охоплює ширший спектр дій, ніж ті, що згадуються в цьому положенні.

[Підписи]

Доведення до
загального відома
публіки

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ:

Проект має на меті поширення інформації про практику Суду ЄС з питань інтелектуальної власності серед зацікавлених фахівців.

Текст перекладу та резюме рішень Суду ЄС з питань інтелектуальної власності розроблено та представлено з інформаційною метою.

Представлена інформація НЕ є офіційною і НЕ рекомендована для використання у експертних дослідженнях.

Переклад та резюме рішень Суду ЄС створені з використанням відкритої інформації, що міститься у інформаційній системі Суду ЄС. (<https://curia.europa.eu>).

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПРОЄКТ:

Серія: *Рішення Суду ЄС з питань інтелектуальної власності: резюме, неофіційний переклад.*

Про що: *про позиції Суду ЄС у сфері інтелектуальної власності.*

Для кого: *для фахівців з питань інтелектуальної власності.*

Мета: *інформування спільноти про практику Суду ЄС з актуальних питань інтелектуальної власності.*

Координатор: *к.ю.н., доцент Любов Майданик.*

Виконавці: *Юлія Кравченко, Анна Ткачук, Дар'я Дакало.*

Більше резюме Рішень Суду ЄС шукай тут

<https://www.facebook.com/IP.Academy.of.Ukraine>

© УКРНОІВІ, 2023